

עבריינים בעל כורחה

דויד אמיתי סוכן הכיטוח של חברת "מנורה" שמישררו במיגדל השלום. כדי להשיג ממנו את הכיטוח, שהוא למעשה הסריתוקף, נאלצתי לעשות אצלו גם ביטוחיחיים.

לפני כשנה וחצי החלה חברת לוינסון בע"מ לייבא ארצה דגם נוסף של אופנועי הונדה S.S. (סופר) 1900 (50 סמ"ק). מנועו זה לזה של ה-S.S. 50. בית-החרושת הכניס בדגם זה מיספר שינויים, שאינם מאפשרים לאופנוע לפתח מהירות העולה על 50 קמ"ש.

מאחר שנפח המנוע אינו עולה על 50 סמ"ק, ומהירות הנסיעה מוגבלת, ורשם הדגם ברשיון-הרכב כ"אופניים בעלי מנוע-עזר". במקרה זה אין בחוגי משרד-הרישוי מעוררים כל בעיות.

אדא שאפני הצעירים הקונים מדי שנה את ה"50.S.S.", מערימים על החוק. עזירי הגי' דלת מעבירו הדלק בקרבורטור, הפיכת המושב קלות במגנטור והחלפת גלגלי-שיניים, הם מתיזים זרזים לאופנוע את מלוא מהירותו הטובעת, המגיעה ל-100 קמ"ש.

בוחני משרד-הרישוי אינם בודקים אם אמנם בוצעו שינויים אלה במנוע. כך נוצר מצב מגוחך — בוחני משרד-הרישוי פועלים בניגוד לתקנות-התעבורה, רושמים ברשיון-הרכב כי דגם ה-S.S. 50 הוא אופנוע. כשר למתדרין, אך אין הם בודקים אם בדגם ה-S.S. 50 בוצעו במנוע שינויים המבטלים את הגבלת המהירות. הם רושמים את הדגם כ"אופניים בעלי מנוע-עזר", למרות שלאחר ביטול הגבלת המהירות, שני דגמי הרכב זהים בכושר-הביצוע. כך לומדים אלפי צעירים המתקנים את אופנועיהם כיצד להערים על החוק מבלי להיענש. בעוד שאלפי צעירים אחרים, הקונים בתום-לב כלירכב המסוגל כ"אופניים בעלי מנוע-עזר", מוצאים עצמם עבריינים.

ב עלי האופנועים, רובם צעירים, הוריהם עזרו להם לממן את קניית כלירכב. כאשר הם נאלצים לבקר

הברירה היחידה חודשיים לאחר ש"קנה את אופנועו, נוכח דויד ששון בסתירה הגורלית שבין רשיון-הנהיגה שלו לבין רשיון-הרכב. הברירה היחידה שנותרה בפניו — למכור את האופנוע החדש, להפסיד אלפי לירות.

כ"פעם שאני רואה שוטר-תנועה, נעשה לי שחור על הנשמה. אומר גדי הופמן, נער תל-אביבי גבה-קומה. "ניקלעתי למצב מטורף. יום אחד גיי ליטי משרד-התחבורה הפך אותי לעברין תנועה."

לפני מחצית השנה ומימש גדי את חלום חייו. הוא עמד במבחן-נהיגה. הורשה לנהוג באופניים בעלי מנוע עזר. בהתאם לתקנות משרד-התחבורה רשאי גדי לנהוג בכל כלירכב שנפח מנועו אינו עולה על 50 סמ"ק.

מאז ומתמיד לטש גדי עיניו אל אופנועי הונדה היפניים, דגם S.S. 50. שנפח מנועיהם 50 סמ"ק, ולכן הם מותרים בנהיגה לבעלי רשיון-נהיגה מתאים.

גדי נעזר בחסכוניות הוריו וקנה אופנוע חדש. לתמהונה, נירשם ההונדה ברשיון-הרכב שלו כאופנוע, ולא כ"אופניים בעלי מנוע עזר". הוא ניסה לברר את העניין אצל בחן משרד-הרישוי, אך זה שלחו מעליו בתנועת-יד מבטלת: "ככה זה נרשם אצל כולם." אמר לו.

שבועיים לאחר-מכן נעצר גדי, בשעת נסיעה, על-ידי שוטר-תנועה. הוא התבקש להציג תעודות. לתדהמתו פסק השוטר, שאסור לו לרכב על האופנוע שלו.

רשיון-הנהיגה מתיר לו לרכב רק על אופניים בעלי מנוע-עזר, ואילו ברשיון-הרכב נירשם ההונדה כאופנוע. גדי הנבון שיכנע את השוטר כי נהג בתום-לב, לא ירע שהוא עובר על החוק.

"סדר את העניין" יעץ לו השוטר, "זהו עבירה הגוררת שלילת רישיון. חוץ מזה, אם תהיה לך תאונה, חברת-הכיטוח לא תשלם, כי הכיטוח אינו תופס."

עד-מהרה גילה גדי כי ניקלע, שלא-בטבתו, למבוי סתום. בוחני משרד-הרישוי פועלים בשרירות-לב, מת-עלמים מתקנות משרד-התחבורה, רושמים כלירכב שנפח מנועיהם אינו עולה על 50 סמ"ק כאופנועים.

לפני כחמש שנים החלה חברת האחים לוינסון בע"מ לייבא ארצה אופנועי הונדה יפניים S.S.

מבקור העולם הזה

איך מרמים את הצעירים הרוכבים על אופנועים וקטנועים

במוסך, ההורים משלמים את החשבון. הצעירים משמשים טרף קל לבעלי-מוסכים ממולחים. השיטה פשוטה, ואכזרית — מתייח' סים אל הקצוח הצעיר במלוא הרצינות, כאילו היה בעל מכונית לפחות. נוטעים בו את ההר' גשה שהוא לקוח מבוגר. לאחר שהביא את האופנוע לתיקון, מתבקש הצעיר לחזור כמון עד שנקבע לו, מאוחר יותר.

מספר נתן גולדמן: "ההונדה שלי חדש. עדיין בתוך תקופת האחריות. כשבאתי למוסך אבי, בחיוב דרך פתח תיקוה 35 בתל-אביב, נתקבלתי שם בכבוד גדול, כאילו הייתי לפחות מנהל-בנק. אבל אחרי כל הכבוד הגדול הזה חייב אותי בעל-המוסך בתשלום עבור שירות 5,000 ק"מ."

כעבור כמה ימים היה לי זיוף בקרבורטור. המוסך היה חייב לתקן את הקרבורטור ללא תשלום, אבל גם עבור תיקון זה לקחו ממני תשלום, למרות האחריות. לא יודע למה שילמתי. פשוט, לא היה לי בעים להתווכח איתו."

אבי משעלוב, בעל-המוסך, אינו מתעסק ב"כסף קטן" בלבד. הוא מצליח לסבך בחורים צעירים גם בסכומי כסף גדולים. אופנועו של יוסי גיא נפגע בשריפה. הוא הזמין את אבי משעלוב לביחו, שם נמצא האופנוע. הזוק הוערך ב"1,200 ל"י וסוכם שהתיקון יארך ארבעה ימים. מקץ ארבעה ימים בא יוסי, למוסך, וגילה כי עדיין לא נגעו באופנועו. שבועיים תמימים נידחה בלך-רשוב. לפתע נעשתה העבודה תוך יום אחד ובעל-האופנוע נתבקש לשלם 2,500 ל"י (!) הוא נדהם. "הרי סיכמנו על 1,200 ל"י". התרעם, "וגם את הסכום הזה בקושי הצלחתי להשיג. מה פתאום הספלת לי את הסכום? מי הירשה לך? מדוע לא אמרת לי לפני התיקון? הייתי לוקח את האופנוע בחזרה!" "מה יש? אז טעיתי במחיר, אסור לטעות? תשלם את ה"2,500 ותקח את האופנוע". נחום שרם, בעל קטנוע רביט, נהוג בשעת ביקור במוסך בצורה נבונה, הוא אינו זו מקטנועו כל זמן התיקון. "לא פעם נידפקתי בגלל תמימותי". הוא מספר, "פעם קניתי מצבר חדש ב"180 ל"י. אחרי שבועיים, המצבר מת."

סוג הרכב	ארפנוע
נפח המנוע	49 סמ"ק
משקל כולל	ק"ג
שנת יצור	1971
הוצר	הונדה
דגם	50 (C1)

ההוכחה תקנות משרד-התחבורה מגדירות כל כלירכב שנפח מנועו אינו עו' לה על 50 סמ"ק, כ"אופנוע בעלי מנוע עזר". במצי' אות, מתעלמים בוחני משרד-הרישוי מהתקנות, רושמים ברשיון כ"אופנוע", גם רכב בעלי נפח מנוע קטן יותר.

הבעייה, ואחרים מהם אף מנצלים את העניין לתועלתם.

מספר יוסף גל, צעיר תל-אביבי מוזק בן 22: "רציתי לקנות טילון, לכן הוצאתי רישיון לאופניים עם מנוע-עזר. לפי הקנייה, התחרטתי והחלטתי לקנות הונדה S.S. 50, הנראה הרבה יותר יפה מהטילון, ואפשר להגיע בו למהירות-נסיעה גבוהה. אחרי הקנייה פניתי למיספר סוכני-ביטוח, אבל הם לא הסכימו לבטוחו. הסבירו לי, כי במקרה של תאונה, הביטוח לא יתפוס. "ברשיון-הרכב שלי כתוב "אופנוע", אבל ברשיון-הנהיגה שלי כתוב שאני רשאי לנהוג רק על אופניים בעלי מנוע-עזר. כלומר, המצב הוא כזה שאני נהוג ללא רישיון. בסעיף שמגנה בתעודת ביטוח הרכב, נאמר שהביטוח תופס רק: "בתנאי שהאדם הנוהג הינו בעל רישיון ברתוקף לנהיגת כלירכב כזה". "בסופו של דבר ביטח לי את ה"הונדה"

שנפח מנועיהם לא עולה על 50 סמ"ק. היו אלה אופנועים מצרע-צעים שפיתחו מהירות נסיעה בת 100 קילומטר לשעה.

עד אז הוצעו למכירה במיסגרת "אופניים בעלי מנוע-עזר עד 50 סמ"ק", רק טילונים. מהירותם המסכימלית הגיעה ל-50 קילומטר-שעה בלבד. בשל מהירותם הנמוכה וצורתם, שדמתה יותר לאופניים מאשר לאופנוע, הורשו גם צעירים, גילאי 16-18, לרכב עליהם.

ההונדות שינוי את המצב, אך משרד-התחבורה לא טרח לשנות את התקנות, המגדירות מהו כלירכב בעל מנוע-עזר. דגמי S.S. 50 נמכרו מדי-שנה באלפי יחידות מאות צעירים בעלי רשיון-נהיגה מתאים, העדיפו אותן על פני הטילונים המיושנים.

בתחילה לא עשו בוחני משרד-הרישוי בעיות. לפי התקנות, רשמו ברשיון-הרכב את ה"הונדות" כ"אופניים בעלי מנוע-עזר". אך בכבוד להחיק החליטו הבוחנים, על דעת עצי-מם, לסווג אותן כאופנועים.

הבוחנים נוהגים בעניין זה לפי שרירות ליבם. בעל-רכב המקים שערוייה המישרד-הרישוי זוכה לכך שה' הונדה שלו יסווג כ"אופניים בעלי מנוע-עזר". אך בעל-רכב שאינו מתעקש, הוצא את משרד-הרישוי כשברישיון הרכב שלו רשום ההונדה כאופנוע אינו יודע כי נפל לתוך מלכודת.

מספר דויד ששון (17), המתגורר באור-יהודה: "קניתי את ההונדה בכספי, חסכתי גרוש לגרוש. יצאה לי הנשמה עד שקניתי אותו. אז למה נותנים לי עכשיו את ההרגשה שאני נגב? רק חודשים אחדים אחרי שקניתי את הרכב הביתי שאין התאמה בין רשיון-הנהיגה לבין רשיון-הרכב. "כל פעם שאני רואה שוטר-תנועה, אני משאיר פס ובורה. לחבר שלי עשו מיספס הוא קיבל שלילת רישיון. הברירה היחידה שלי היא למכור את האופנוע החדש שלי ולהפסיד אלפי לירות. וכל זה, רק בגלל שהבוחנים במישרד-הרישוי משתוללים, ועוכדים נגד התקנות. רק בגללם, אני וחברים רבים שלי מרגישים את עצמנו כמו עבריינים, למרות שלא עשינו שום דבר רע". **בניגוד לאזרחים תמימים, הקונים אופנועי "הונדה" כמיטב כספם ולאחר-מכן מגלים כי נקטעו למלכודת, מכירים סוכני-הכיטוח את**